

Handleiding niveau C

Nieuwsbegrip basis

Onderwerp: Freek Vonk gebeten door haai

Strategie: verbanden (laatste keer in week 4: Nephieuws)

Doel: De leerlingen kunnen verschillende soorten verbanden in de tekst herkennen en expliciteren

Vaardigheidsniveau Begrijpend lezen: >8

Opdracht 1 Zonder hulp: specifieke verbanden in de tekst zoeken

Opdracht 1 Met hulp: verbanden begrijpen

Opdracht 2 (sleutelschema): een www-schema

Opdracht 3: vragen over de tekst beantwoorden

Opdracht 4 (extra opdracht): een stripverhaal maken

Nieuwsbegrip XL

Leesles andere tekstsoort: webtekst

Woorden uit de basisteksten op Nieuwsbegrip XL:

Niveau B	Niveau C	Niveau D
toetakelen	vitaal	de opponent
in principe	gezien het feit dat	regenereren
vitaal	waakzaamheid is	evolueren
de samenloop van omstandigheden	geboden	de popularisering
uiterst	het territorium	te boek staan
naar eigen zeggen	bewust	als
het incident	strikt	associëren
immers	fataal	obsuur
de passie	ten prooi vallen	de rancune
de infectie	aan	de schoorsteen
	de samenloop van omstandigheden	moet roken
	vooruitstrevend	heroïsch

Materiaal Voor elke leerling:

- de tekst *Bioloog en tv-presentator Freek Vonk gebeten door haai* (niveau C);
- bijbehorende opdrachten voor niveau C;
- eventueel de stappenplannen *Lezen/Woordhulp* en *Luisteren en kijken* (op website: Download & print, Stappenplannen);

Neem de algemene handleiding door als u voor het eerst met Nieuwsbegrip werkt (Download & print, Handleidingen).

Vooraf

Groepen: deel de leerlingen in drie groepen in, bijvoorbeeld op basis van de resultaten van de laatst afgenomen strategietoets en/of TIAT-toets. Per strategie kan de groepssamenstelling verschillen.

Groep I: leerlingen die meer ondersteuning nodig hebben

Groep II: leerlingen die minder ondersteuning nodig hebben

Groep III: leerlingen die zelfstandig aan de slag kunnen
Eventueel werkt u met twee groepen. Volg dan de uitwerking voor de groepjes I (meer ondersteuning) en III (zelfstandig aan de slag).

Opdrachten: alle leerlingen maken opdracht 1 (variant Zonder hulp of Met hulp). Maak een keuze uit de opdrachten 2, 3 en 4.

Lesopbouw

- **Introductie** (Groepjes I, II en III)
- - **Zelfstandig aan de slag** (Groepjes III)
  - **Centraal modellen*** (Groepjes I en II)
- - **Aan de slag** (Groepjes II)
  - **Verlengde instructie** (Groepjes I)
- **Centrale afronding** (Groepjes I, II en III)
- **Nieuwsbegripfilmpje van het Jeugdjournaal kijken** (Groepjes I, II en III). Kies hiervoor een goed moment tijdens de les, bij voorkeur achteraf.

Centraal modellen* volgens SCHIJF:

- **S**trategie: stel je op als leesexpert. Benoem welke strategie je gebruikt. Vertel waarom die strategie je gaat helpen bij het begrijpen van de tekst.
- **C**oncreet maken van de aanpak: leg vooraf duidelijk uit wat de stappen van de strategie zijn en model deze vervolgens.
- **H**oe doe ik het?: nodig leerlingen uit goed te luisteren zodat zij het na kunnen doen voor de groep.
- **I**k doe voor: model een stukje van de tekst. Leg uit dat je tijdens het lezen van alles bedenkt en dat je nu laat horen wat er in je hoofd gebeurt.
- **J**ij doet het na: laat daarna één of twee leerlingen jouw voorbeeld voor de klas nadoen.
- **F**eedback: Geef feedback op wat de leerling bij het modellen heeft laten zien.

Tijdens de les

Introductie:

Groepjes I, II en III: bespreek klassikaal wat de tekst gaat vertellen over het onderwerp.

Zelfstandig aan de slag:

Groepjes III: tekst actief lezen per stukje met gebruikmaking van modellen, de tekens van actief lezen bij de tekst plaatsen. Na elk stukje bespreken de leerlingen wat ze hebben aangestreept of opgeschreven. Ook bespreken ze of ze snappen wat er staat en vatten ze het stukje tekst kort samen. Zo nodig herlezen ze het stukje tekst. De leerlingen maken vervolgens opdracht 1 (variant Zonder hulp), en een keuze uit de opdrachten 2, 3 en 4.

Centraal modellen: powered by

Groepjes I en II: terugblik op en uitleg van de strategie, centraal modellen volgens SCHIJF.

Aan de slag:

Groepjes II gaan dan zelfstandig verder: tekst actief lezen per stukje met gebruikmaking van modellen, in elk stukje woorden/zinnen onderstrepen die je moeilijk vindt (of die andere leerlingen moeilijk zouden kunnen vinden). Na elk stukje bespreken de leerlingen wat ze hebben aangestreept of opgeschreven. Ook bespreken ze of ze snappen wat er staat. Zo nodig herlezen ze het stukje tekst.

De leerlingen maken vervolgens opdracht 1 (variant Met hulp), en een keuze uit de opdrachten 2, 3 en 4.

Verlengde instructie:

Groepjes I doen hetzelfde als Groepjes II bij 'Aan de slag', maar dan samen met de leerkracht. Zij krijgen zo nodig extra instructie rondom de strategie.

Centrale afronding:

Bespreek klassikaal welke problemen de leerlingen hebben ondervonden, wat betreft de inhoud en het samenwerken. Stel enkele vragen om vast te stellen of de leerlingen de tekst hebben begrepen.

Nieuwsbegripfilmje van het Jeugdjournaal

Gebruik de luistervragen bij het filmje (zie website).

Debatteren

Wilt u uw leerlingen laten debatteren? Gebruik dan (een van) de volgende stelling:

Risico's nemen hoort bij het vak van tv-bioloog.

Kijk op www.schooldebatteren.nl voor meer informatie over debatteren in de klas of klik [hier](#).

Antwoorden

OPDRACHT 1

	Signaal-woord	Verband	Wat is het verband?
Onder tekstkopje Sharksrule	toch (r. 12)	tegenstelling	Haaien zijn ongevaarlijk voor mensen. <> Het ging mis en Freek werd gebeten door een haai. Die twee dingen zijn in tegenspraak met elkaar.
	doordat (r. 21)	oorzaak-gevolg	Oorzaak: zenuwen in zijn onderarm beschadigd. Gevolg Vonk heeft enige schade opgelopen.
	omdat (r. 23)	reden	De reden waarom Vonk in het ziekenhuis in Miami moet blijven, is dat er een kans op infectie is.
	want (r. 27)	reden	De reden waaruit blijkt dat hij zijn liefde voor haaien nog niet verloren heeft, is dat hij zijn bericht afsluit met de tekst #Sharksrule.
Onder tekstkopje Waakzaamheid geboden	toch (r. 32)	tegenstelling	Rifhaaien hebben weinig behoefte aan mensenvlees. <> Je moet als mens altijd waakzaam zijn als je in de buurt van een haai bent.
	maar (r. 34)	tegenstelling	Mensen zijn nooit het doel van haaien <> het zijn roofdieren
	om ... te (r. 38)	doel-middel	Doel: beesten verzorgen. Middel: strikte veiligheidsmaatregelen hanteren
	waarmee (r. 44)	doel-middel	Doel: dieren kunnen verdrijven. Middel: een lange stok.
Onder tekstkopje Grote risico's	want (r. 51)	reden	De reden dat het niet goed afliep met Steve Irwin is dat hij gestoken werd door een giftige pijlstaartrog.
	ook (r. 52)	opsomming	Een opsomming van tv-biologen die zijn overleden door het nemen van grote risico's.
	zowel ... als (r. 64)	opsomming	Een opsomming van welk vooruitstrevend onderzoek Kees Vonk gedaan heeft.
	maar (r. 65)	tegenstelling	Johan van Leeuwen benoemt de positieve zaken van Freek Vonk. <> Hij noemt ook zaken die hij minder goed vindt van Vonk.

OPDRACHT 2

Wie is Freek Vonk en waar is hij bekend van?	Freek Vonk is een bioloog. Hij is bekend van televisie (Frees Wilde Wereld, Super Freek Show, De Wereld Draait Door, RTL Late Night).
Wat is er met hem gebeurd waardoor hij nu in het nieuws is?	Freek is tijdens een opname voor een televisieprogramma gebeten door een haai.
Waar bevindt Freek Vonk zich op dit moment?	Freek ligt op dit moment in een ziekenhuis in Miami (Amerika).
Hoe komt het volgens Pepijn Kamminga dat je altijd waakzaam moet zijn bij haaien?	Haaien blijven roofdieren en ze kunnen mensen aanvallen omdat ze bijvoorbeeld lijken op de prooi van een haai, zoals een zeehond.
Waarom zijn er bij het schoonmaken van de tunnel in het Oceanium in Blijdorp drie personen nodig?	Er zijn drie personen aanwezig vanwege de veiligheid. De een voert de werkzaamheden uit, een ander zwemt mee met een stok om mogelijke haaien te weren. Een derde blijft aan de kant en kan bellen als er gevaar dreigt.
Waardoor is 'The Crocodile' Hunter overleden?	Hij is overleden door de steek van een giftige pijlstaartrog recht in zijn hart.
Waarom zal Freek Vonk blijven doen wat hij tot nu toe gedaan heeft?	Freek zal iedereen willen laten zien hoe mooi de wereld is, omdat dat zijn passie is.

OPDRACHT 3 Vragen beantwoorden over de tekst

- iets vitaals = iets dat belangrijk is voor het functioneren, iets onmisbaars
- Karel ten Cate: Vonk moet op zijn expedities voorzichtiger zijn, want kijkers moeten leren dat sommige dieren niet aalbaar zijn.
Johan van Leeuwen: Vonk is een fantastische bioloog en heeft ervoor gezorgd dat biologie populair is geworden, maar hij moet de dieren uit de studio laten, want die horen in hun eigen leefomgeving thuis.
- de samenloop van omstandigheden = het toevallig tegelijk gebeuren van verschillende dingen
- Indiana Jones is de hoofdpersoon uit een serie films in de jaren 80 en 90 van de vorige eeuw. Deze persoon was een ware avonturier. Dus Indiana Jones-achtig betekent zeer avontuurlijk.

Woordenlijst

waakzaamheid is geboden = je moet goed opletten
het territorium = het eigen gebied van dieren dat zij verdedigen tegen soortgenoten
de predator = het roofdier

✂.....

Woordenlijst

waakzaamheid is geboden = je moet goed opletten
het territorium = het eigen gebied van dieren dat zij verdedigen tegen soortgenoten
de predator = het roofdier

✂.....

Woordenlijst

waakzaamheid is geboden = je moet goed opletten
het territorium = het eigen gebied van dieren dat zij verdedigen tegen soortgenoten
de predator = het roofdier

✂.....

Woordenlijst

waakzaamheid is geboden = je moet goed opletten
het territorium = het eigen gebied van dieren dat zij verdedigen tegen soortgenoten
de predator = het roofdier

✂.....

Woordenlijst

waakzaamheid is geboden = je moet goed opletten
het territorium = het eigen gebied van dieren dat zij verdedigen tegen soortgenoten
de predator = het roofdier

✂.....

Woordenlijst

waakzaamheid is geboden = je moet goed opletten
het territorium = het eigen gebied van dieren dat zij verdedigen tegen soortgenoten
de predator = het roofdier

De Nieuwsbegripbieb – Titels bij week 6

Jeugd **bieb**

	<p>Haaien McMillan, Beverly Vanaf 12 jaar J-boek</p> <p>Informatie over haaien en de verschillende soorten die er zijn. Met 3D-kleurenillustraties.</p>		<p>Haaien Macquitty, Miranda Vanaf 12 jaar J-boek</p> <p>Over het leven van verschillende soorten haaien, met veel kleurenfoto's.</p>
	<p>Haaieneiland Ruggenberg, Rob Vanaf 12 jaar C-boek</p> <p>Eén van de schepen op ontdekkingsreis in de Stille Zuidzee, loopt op een klif en vergaat. Matroos Roemer grijpt zijn kans en blijft met vier anderen achter op een klein koraaleiland. Hij raakt bevriend met een meisje en ontdekt dat het er levensgevaarlijk is.</p>		<p>Het grote survival boek voor stoere jongens Campbell, Guy J-boek</p> <p>Ruim zestig tips en adviezen over survival. Er wordt onder meer aandacht besteed aan het overleven van een aanval van een haai, het ontsnappen uit drijfzand, vuur maken, een tijger ontwijken en andere enge situaties.</p>